NOVICE
kmetijskih, rokodelnih in narodskih rečí.

Na svitlobo dane od krajnske kmetijske družbe.

Odgovorni vrednik *Dr. Janez Bleiweis.*

Tečaj **VII.** V sredo 7. listopada (novembra) 1849. *List* **45.**

Vodniku.

Na Veršacu sim se vsedel,
Lep se vsacimu pogledu,
Lep, prelep tam svét odprè!

Gledši zemljo in nebesa
Ste priderle iz ošesa
Solzici sestríci dve!

Gor nad mano sonce síje,
S zlatim žarkam me oblije, —
Bog te sprejmi — luč svetá!

Serčna radost je kipéla,
Iz očesa pa vesela
Vrela sladka solzica!

Mlačne pod menoj rojake
Gledam, in tàmne oblake
Kriti zemljo ljubljeno!

O zakaj nek ne razgerne
Sončni žark te mègle černe,
De b' se spodej zjasnilo? —

Druga solzica pridere,
Več' kot sladka se nabere,
In grení ko mlada smert!

Poči saj, in vdar' ko strela
Med oblake! Zelenela
Zemlja bo ko božji vert.

Miroslav.

Natanjčniši oznanílo
zavolj začetka kovaške in živinozdravilske šole v Ljubljani, in kakó se bo v nji ravnalo.

Začela se bo ta šola za pervo léto 7. dan prosenca v novim létu 1850. Podúk bo v vsih rečéh v domačim slovenskim jeziku, in vsak zamore brez plačíla to šolo obiskati, ktera je ne le Krajncam, temuč tudi vsim Slovencam iz Štajarskiga, Koroškiga, Goriškiga, Istrijanskiga, Horvaškiga, Dalmatinskiga in takó dalje, ki slovenski jezik razumejo, odperta.

Ministerstvo je poterdilo Dr. Bleiweisa za vodja in perviga učenika, in Dr. Strupita za druziga učenika te šole, in na svèt téh dvéh učenikov je od kmetijske družbe gosp. Pavel Skale, od Gracarske in Dunajske živinozdravilske in kovaške šole poterjeni kovač in živinozdravnik, za učenika kovaštva na ti Ljubljanski šoli izvoljen. Takó se bojo vsi poduki te šole med 3 učenike delili.

Poduk te šole pa razpade v dvé poglavitni versti:

Ena šola, ktera pol léta terpí, je le za kovače, v kteri se učenci samo podkovanja živine učé. *V to šolo morajo po ministerskim ukazu od 25. velic. serpana pod številko 16494 danim, vsi tisti kovači priti, kteri hočejo prihodnjič kovaški mojstri na Krajnskim postati;* ta ministerski ukaz namreč zapové, de *od 1. maliga serpana 1851 ne smejo gospóske na Krajskim nobenimu več kovaške mojsterske pravíce podeliti, kteri ni te polletne šole ali v Ljubljanskim ali kakšnim drugim enakim učilišu obiskal in ki si ni sprička (Zeugniss) iz te šole pridobil, de je v kovaški vednosti popolnama izurjen.* Tisti kovači, ki hočejo v to šolo stopiti in se deležne storiti vsih predpravíc, ktere jim bo ta šola po ministerskim ukazu podelila, se morajo z navadnim učivnim pismam (Lehrzeugniss) skazati, de so se kovaštva izučili, in bojo pri vstopu v to šolo nekoliko na poskušnjo djani, če imajo zares k temu poduku že pridobljeno ročnost.

Druga šola pa terpí celo šolsko léto, to je, 10 mescov.

V to šolo se bojo jemali mladi in stareji ljudjé iz kmetov, tergov in mest, kovaškiga, kmečkiga ali kakiga druziga stanú, ki si hočejo živinozdravilskih vednost pridobiti. Na koncu šolskiga léta bojo učenci, ki se hočejo izprašati dati, izprašani: koliko so se naučili, in po tem se jim bojo sprički pridobljene vednosti dali.

Poduki v ti šoli se bojo takó verstili, de jo bojo zamogli tudi vsi kovaški učenci obiskati, kar jim bo gotovo toliko ljubši, kér si bojo zamôgli v enim létu tudi živinozdravilskih vednost pridobiti.

De bo pa ta šola zamôgla poduku na vse straní koristna biti, bo obstala:

1) iz kovačnice. Ta kovačnica bo sicer kakor vsaka druga kovačnica, v kteri pa bo kovaški učenik živino s zdravimi in bolnimi kopiti podkoval in učence podkovanja učil;

2) iz živinske bolnišnice (špitala), kamor se bo vsaktera bolna živina za ozdravljenje jemala, proti plačilu, ktero bo, kar bo nar bolj moč po nizki ceni postavljena, in se bo za vsako živino ob kratkim posestnikam očitno razglasila;

3) iz druzih štal, v ktere se bo taka živina dajati zamogla, zavolj ktere je pri kupu kak prepír vstal in se zavoljo tega postavno sprično pismo iše, ki se tukaj zadobiti zamore;

4) iz še druzih štal, v ktere se bo živina (konji, psi i. t. d.) jemala, ki je zavoljo kakšne nalezljive ali kužne bolezni nevarna, in ki mora po policijskih postavah zaperta in ogledana biti;

5) iz mnogoverstnih podukov po bukvah v šoli, ki so za živinozdravilsko vednost potrebni;

6) iz podukov na živini, ki se bo memo gredé v to bolnišnico pripeljala za ogledat ali ozdravit; in

7) iz podukov na živini zunej bolnišnice takrat, ko bo kdo za svojo živino domá, v mestu ali na deželi, pomoč pri ti bolnišnici iskal, in kamor se bojo tudi učenci po potrebi jemali.

Šola bo vsaki dan; samó v saboto, nedeljo in o praznicih ne. Začela se bo zjutrej ob sedmih in bo terpéla do poldne, popoldan pa od dveh do petih. —

Iz tega se vidi, de bo učencam na vse straní velika priložnost dana, si potrebnih vednost pridobiti. In če si bojo učenci blizo šole staniše in živež svojimu stanu primerno poískali, se ne bojo kesali v to šolo priti, ki jim toliko dobička ponuja. Če bi kteriga utegnilo to zaderževati, de mu bo prebivanje v Ljubljani kaj stroškov prizadjalo, naj nikar ne pozabi pomisliti, de tudi domá živež in obleka kaj veljáta. To naj odšteje

od tega, česar bo v Ljubljani potreboval, in šuma ne bo ravno velika.

Vojska kèrtam.

Novíce so v svojim 41. listu iz kmetijskih skušinj kèrtam po senožetih v strah kmetovavcam nasvetvale svinski gnoj in kozje bôbke; kar bo pa mende malokteri kmetovavec verovaje poskušati hotel, zatorej hočem še jez eno zvijačo v pokončanje kèrtov na senožetih naznaniti, ktero sim slišal in zna veljavna biti; pa poskusil je še nisim, kér mi ni bilo potrebe in tudi ne še priložnosti.

Kdor tedej kèrte, kterih modri Bog gotovo ni samo zató vstvaril, de bi z ritjem po senožetih kmetovavca jezili in nadlegvali, težko terpí, de mu pod zemljo živéče škodljive merčese pobérajo in zobljejo, in de mu potaptane tla rahljajo, in bi se jih, morde tudi v svojo škodo, rad znébil: naj na jesen pred zimo vreže na senožeti z lopato po širjavi čùbra ledino ali ruš na precej velike kose, in jo čedno na stran položi; potlej naj izkopa precej globoko jamo velikosti srednjiga čùbra, naj jo nasuje z senenim dróbam, z drobnim listjem, ali še s kako drugo drobno suho šaro, to naj zasuje z pèrstjó, in to spet pokrije z vrezanimi rušami, de bo senožet spet cela. Naj si zaznamova letá prostor, de ga bo tudi v zimi lahko najdel, in kadar bo prav hud mraz, de bo zemlja zamèrznjena, naj spet jamo odprè in tisto šaro razkopá, in od vse senožeti kèrte bo mende ondi zbrane najdel, in jih lahko pobil, kér tudi kèrt, kakor vsaka druga žival, že po natornim nagibu ob mrazu gorkote in zavetja iše. Kdor ima tedej priložnost in potrebo poskusiti to zvijačo, naj jo poskusi, če hoče.

Podrebernicki.

Kakó bi se dala v vsaki soseski bukvarnica napraviti?

(Konec.)

Po ti poti, kakor smo jo razložili, bi se dale bukvarnice po deželi prav lahko in v veliki prid napraviti.

Zdej hočemo še ob kratkim dokazati, zakaj de mislimo, de je ta nar pripravniši pot za napravo bukvarnic po deželi.

De smo za vodníke bukvarnice eniga duhovna, šolmojštra in eniga srenjskiga možá za potrebne spoznali, tega nam mende ni treba še z več besedami podpirati. Duhovin in šolmojšter sta že po svojim stanu dolžna, za omíko ljudstva skerbeti, in kér imata tudi potrebno vednost v téh rečéh, zamoreta tudi nar bolj za bukvarnico skerbeti. Srenski mož je pa zató pri vodstvu bukvarnice potreben, de ji srenja veči zaupanje naklone. Opravílo bukvárja se pa da zató nar pristojniši šolmojštru izročiti, kér ima on že takó v šoli z bukvami in otroci opraviti, po kterih se da nar lože ljubezin do branja pri njih starších, bratih in sestrah, in pri druzih žlahtnikih obuditi. Duhovni gospodje bodo zamogli marsikak groš bukvarnici pridobiti, če pri posebnih veselih priložnostih kakor pri porokah, kerstih, cerkvenih shodih i. t. d. eniga in druziga bolj premožniga človeka na kako dobrovoljno darílo za bukvarnico spomnijo. Nekteri duhovni mislijo sicer — kakor nam je dobro znano — „čmu kmetu branje? matika in kramp sta njegove bukve“. Pa v čast duhovnim moramo reči, de jih je le malo tacih, in de je dosihmal nar več občnokoristnih bukev pri nas na Slovenskim ravno po duhovnikih na svitlo danih bilo. Vse zatiranje ljudskiga poduka bi prihodnjič tudi le prazno prizadevanje bilo, kér je za vse ljudstva nova dôba nastopila, de stopajo iz tamôte na dan, — Bog le daj! de bi jih bliš noviga časa ne oslepil! — De tisti, ki se bukev iz bukvarnice poslužijo, kako mèrvico vsak mesec plačajo, ne bo mende bukvarnici nič deležnikov odtegnilo, marveč jih več naklonilo, kér skušnja kaže, de ima človek do tega več veselja, kar plača, kakor od tistiga, kar se mu zastojn sili. — Nekteri bojo morebiti rêkli, de zdaj „ni pravi čas za napravo bukvarnic, kér je svet preveč zbegan in ima na druge rečí misliti, ne pa na bukve“. Svet je zares zlo zbegan — pa te zmešnjave mora vunder enkrat konec biti, in bolj ko od vojske in moritve svoje očí proč obernemo in za mirni dušni in telesni blogor skerbimo, pred bo tudi teh zmešnjav konec.

Po J. P. Jordanu.

Nova knjižnica.

Kér se je že večkrat zaslišalo, kolike hvale vredno in koristno bi bilo, ako bi se po deželi, posebno kjer so učilnice, knjižnice (bukvarnice) napravile, se mi ne zdi potrebno važnosti takšne naprave, ktero vsak prost človek pri zdravi pameti brez posvete lahko za prav spozná, obširneji dokazovati, temuč le kratko oznanim, da se v Borovljah na Koroškim, kjer se je lanjsko léto tolikanj napetih nemškutarjev stariga kopita začulo, knjižnica vtemeljuje, ktero prav iskreni prijatli materniga jezika z vso močjo podpirajo, kterih častitljive iména pri bližnji priložnosti zamolčal ne bom, kakor hitro od te bukvarnice kaj več zvém. Kvas je napravljen, Bog mu daj svoj blagoslov, da knjižnica ne bo zaostala! *)

⊙

Cesarski patent
za novi davk od létnih dohodkov.

29. dan pretečeniga mesca kozoperska so Cesar s svojimi ministri patent noviga davka razglasili, ki se bo za prihodnje léto 1850 od létnih dohodkov (Einkommensteuer) odrajtati imel. Cesar pravijo v vvodu tega patenta, de sta posebno dva vzroka Jih nagnala, že za léto 1850 brez deržavniga zbora ta novi davk vpeljati, pervič: kér je pravično, de se davki enakomérno od dohodkov vsake sorte odrajtujejo, in drugič: kér je neogibljiva potreba, začasno napravo vpeljati, de se za silno velike stroške, ktere zdej deržava ima, vsi njeni prihodki poíšejo, ki so dosihmal v nemar pušeni bili.

Kér bo ob svojim času celi patent, kakoršni je, v dokladi „Novíc“ na znanje dan, povémo danes iz njega le važniši določke.

„Kakšni davk je nek to? in ktere rečí obseže?“ bo vsak bravec gotovo nar pervo vprašal.

Odgovor je: Dosihmal so bili le grunti, pohištva, rokodelstva, obertnijstva ali kakšne druge pridobitne dela z davkam obloženi, — drugi dohodki pa, ki jih kdo imel v denarjih ali blagu, niso bili z davkam obloženi; takó niso vradniki (Beamte), zdravniki, duhovniki, kloštri ali druge deželske družbe, potem tisti, ki imajo svoje premoženje le na posojílih, v gotovíni i. t. d. nobeniga davka odrajtovali od svojih létnih dohodkov.

Po tem patentu je pa konec te prostosti — zdej se bo mogel od mnogoverstnih dohodkov davk plačevati, če le dohodki tisto šumo dosežejo, kakor je za različne 3 klase v patentu odločena, in če po določilih pričijočiga patenta niso odvezani tega davka.

*) Le naprej, naprej, verli domorodci! v prid domovíne — »in ne dajte se motiti, če ravno pisano gleda protivnik«. Kdor se za omiko ljudstva trudi, dopernaša Bogú dopadljive dela, de si ravno nasprotna derhal, ki križema roke derží in lenôbo pase, reží na njegove dela, jih čerti in černi. Pomnite Koseskovíh besed:

»Černiti scer je vajen svet, kar síje,
Podreti v prah visôko mu je mar;
Pa se ne boj! Še serc veliko bije,
Ki vnete so za svit in čisto stvar.
Zijavni terg življenje v kvantah gubi,
Blagejši duh podobe višji ljubi.«

Vredništvo.

Zdej ne bojo zamogli gruntni in hisni posestniki, rokodelci in obertniki rêči: de samó oni Cesarju davk plačujejo, — po tem patentu pride davk na vse, če imajo le toliko dohodkov, de v patentu postavljeni znesik dosežejo.

„Kakó pa se bojo ti dohodki skazali: kolikšni de so?“ Pri več dohodkih je znano, kolikšni so. Postavimo: Ta ali uni ima na kakšni grajšini, na kakšnim gruntu ali kje drugod 1000 gold. razposojenih ali vtabuliranih — ta šuma je tedaj znana. Ta ali uni vradnik, ta ali uni tehant, ta ali uni škof i. t. d. dobiva 1000, 2000, 3000 gold. i. t. d. létniga plačila, — to je tudi znano. Taki davki se bojo lahko določili. Kjer pa dohodki tako očitni niso, tam ne bo takó lahko resnični dohodek zaznamovati in davk od njega terjati. V tacih okoljšinah bo to vsacimu na vést dano, de bo sam — kakor na prisego — povédal: koliko vsi njegovi dohodki znesó. Če se bo skazalo, de je kdo kaj svojih dohodkov zamolčal, bo mogel potem trikrat več tistiga odrajtvila plačati, ktero je hotel od davka odbiti.

Létni dohodkini davk bo pa po znesku dohodka različen; od nekterih šum se bo plačevalo 5 gold. od sto — ali 1 groš od goldinarja; pri nekterih 1 gold. od sto in takó poredama naprej, takó de se nikoli višji davek ne bo odrajtoval, kakor deset od 100.

Še nekaj zastran iména „Slovan“ ali „Slavjan.“

Kér so se nekteri gosp. jezikoslovci v pravdi: ali ima imé „Slovan“ ali „Slavjan“ veljati, tudi na „starožitnosti“ gosp. Šafarika opirali, ne bo napčno opomniti: kar v ti reči slavni J. Kollár (v knjigi „Sláwa Bohyně a půwod gmena Slawůw“ i. t. d.) svojimu prijatlu Šafariku ravno v odgovor na „starožitnosti“ piše, si prizadevaje dokazati, de je korenína iména našiga naroda boginja „Slava“, ktero so naši očaki še v svoji pervi domačíi — v Azii — za bogínjo ognja ali svitlobe častili, in po njenim možu Agni (oginj) jo tudi Agnaji (to je: ognjenka) imenovali.

Misli in dokazi gosp. Kollárja pa v kratkim to le obsežejo:

V starim svétu se je en narod od druziga skoraj le po svojih bogovih, ali po njih častenju razločil. Narod in bogoznanje (véra) sta se v tistih davnih časih sploh takó popolnama zedinila in scelila, de se je obema vkup le eno samo imé dajalo. Takó so Brami, Bramani, Birmani po bogu Brahma: Budhisti po bogu Budha; Atenčanje po boginji Atene, i. t. d. imé dobili.

Kér je slavjanski narod v Azii, in tudi v Evropi od vsih strani take narode za sosede imel, ki so se po bogovih imenovali, nemore razumu in zgodovini nič bolj prileżniga in primerjeniga biti, kakor de pri enakih okolišinah, vzrokih in šegah tudi na enakost začetja iména slavjanskiga naroda mislimo, de tedaj za resnico terdimo, de — kakor Bramani od častenja boga Brahma, Tevtonci (Nemci) od boga Tevta, Skandinavci od boga Skanda, — so tudi Slavjani od častenja boginje Slave svoje imé dobili.

Slava pa je (kakor gosp. Kollár na drobno razloží) po besedi in pomenu ravno Svaha ali Svava, namreč nekdanja staroindiška boginja luči ali ognja, in pomeni po svoji koreníni tudi jasnost, svitlobo, bleskoto, — v daljim razumu pa še čast, mogočnost, veličanstvo, — kar se je še dosihmal v naših besedah: slava, slavni i. t. d. ohranilo.

Po tem takim imé „Slavjani“ pomeni po svojim izvirku prav za prav: častitelje luči ali ognja (Licht- und Feuerverehrer); — kar sicer dan današnji, odkar je slavjanskimu narodu luč s. evangelja zasvetila, več ne veljá, pa vender toliko dokaže, de sinovi Slave že od nekdaj niso temôte čislali.

Ravinski.

Pogled na Turško.

Večkrat se bêre, de je Turški cesar tega in tega, svojih ljudí za pašeta z dvema ali trémi žimnicami (Rossschweifen) izvolil. Kaj je paša in kaj je žimnica? bo morebiti kak bravec vprašal. V „zgodnji Danici“ stojí kratko pa dobro razlaganje poména téh imén takóle:

Paša (beseda iz Perzijanskiga „pa“ noga, in „šah“ kralj, tedaj, nožni kralj, kraljev prinožnik, podpornik ali pomočnik) je častno imé cesarskih turških namestnikov, in vsih visocih deželskih (politiških) in vojaških častnikov.

Žimnica (Rossschweif) je pri Turkih častitljivo poslavljenje, in znamnje visoke častí ali službe. Je pa žimnica taka le: Na drogu ali sulici je nataknjen pozlačen ali pa posrebernjen mescov krajic ali polomesec, in od njega eden ali več narodno belih konjskih repov še z druzimi žimnatimi pletenijami vred doli visi. Nek turški vojvoda, ko je bil bandero zgubil, se je namesto njega konjskiga repa poslužil; to je bil začetik žimnice. Car ima 7 žimnic, pervi pečavnik 5, pašeti jih imajo po 3, 2 ali 1, kakor je njih stopnja in čast.

J.

Novičar iz Ljubljane.

Za gotovo smo zvedili, de je vodja gimnazijalnih šol, gosp. Dr. Kleeman, ministerstvu úka prošnjo predpoložil, de naj ga pooblasti, odbor v Ljubljani sostaviti za napravo slovenskiga beríla za 4 klase spodnjiga, in krestomatíje za 4 zgornje klase gimnazija. Ta misel je velike hvale vredna, kér le takó, če se zvedeni možjé hitro dela lotijo, bomo dobili za prihodnje léto nove šolske bukve. Léto je kmalo pri kraji, in če se pridno ne dela, se nič ne opravi. — Šola za kirurge v Ljubljani se ne bo več začéla, kér ministerstvo hoče pri svojim sklepu ostati, de imajo po celim Avstrijanskim šole za kirurge sčasama jenjati. Ljubljana je prišla perva na versto; de se pa potrebnosti kirurgov v okom pride, je dovolilo ministerstvo, de naj se 8 šolskih štifting napravi po 120 gold., de zamorejo s tem Krajnci v Gradec iti, kjer ta šola še obstojí. Kmalo se bomo tedaj Krajnci z vsim v druge dežele preselilí; generalno prokuracijo in vikši sodništvo imamo na Koroškim, slovenske pravoslovske šole imamo v nemškim Gradcu, zdej pa tudi kirurgijo ravno tam. Ljubljana in Krajnska dežela — zavoljo lanjskiga zaderžanja toliko hvaljena — naj se zdej pokloni Celjovcu in Gradcu! Sicer beremo zdej, de se na Dunaji posvetuje ali pride vseučiliše v Ljubljano ali v Zagreb? Izid tega posvetovanja se vé de ne bo drugačin, kakor de pridemo s tretjim koncam v Zagreb. Noben Slovenec se ne bo pritožil, ako se vseučiliše v Zagrebu napravi za potrebe velike horvaške in dalmatinske dežele — tode če imajo vsi drugi narodi svoje vseučiliša, bi imeli tudi Slovenci eno imeti po svoji potrebi. Takó je lanjsko ministerstvo zagotovílo v svoji osnovi prihodnjih vseučilíš, de se bo pri njenih napravah na mnogoverstne narode gledalo — oj, sladke sanje! Pa kdo se zdaj še Slovencov spomni! Lani so bili spoštovani in povzdigovani, ko so bili v sili terdna zagojzda zoper pripravljanje Avstrii sovražnih prekucij krog in krog — kdo zdej ta „Juwel“ posebno porajta! Zdej se le spet „separatisti“ imenujejo, če se za enake pravíce, kakoršne drugi narodi imajo, glasijo, akoravno so v nar nevarnišim času očitno pokazali, de njih „se-

paratismus" obstojí le v brambi avstrijanskiga cesarstva. In ti bela Ljubljana, kaj ti bo prihodnjič še ostalo, ko bo železnica v 3 létih memo tebe derčala? Kdor nima veliko zgubiti, tega tudi majhna zguba težko stane. In kdo Ljubljano pozná, vé, de ona nima veliko zgubiti brez občutljive škode. Nihče se tedaj ne more čuditi, če — kamor koli v Ljubljani in po deželi gré — enoglasne pritožbe sliši, de tisti možjé, kteri bi imeli za prid svoje dežele skerbeti, si za-njo clo nič ne prizadevajo, akoravno vidijo, de vse druge dežele za svoj prid delajo, kar koli morejo. —

Novičar iz mnogih krajev.

Presvitli Cesar so dali novo svetinjo za vojaške zasluge napraviti, ktero bojo za zdej v poslednjih vojskah pohvaljeni oficirji dobili, prihodnjič pa tudi drugi; ta svetinja je sreberni križ z rudečim okrajkam, in na nji stojí zapisano „Verdienst", to je, zasluga. — Oče in mati našiga Cesarja sta imela 4. tega mesca sreberna poroko (25. létniga zaročenja); pri ti priložnosti sta dala 625 gold. takim revnim zaročnikam podariti, ki so v enakim stanu in hočejo 25. zaročenje praznovati. — Na Ogerskim je bila unidan avstrijanska vstava sploh razglašena, zató kér je bila dosihmal le v tistih krajih na znanje dana, ki so bili v oblasti avstrijanskiga vladarstva. Ravno tisti dan je dal komandant Haynau tudi odpušenje vsim tistim na znanje, ki so na eno léto k ječi obsojeni bili. — Blizo 3000 Ogrov, ki so s Košutam na Turško pobegnili, se je vernilo v domačijo nazaj, zató kér je general Hauslab vsim prostakam noter do feldvebeljna zagotovil, de se jim ne bo nič zgodilo; le tisti, ki so za vojaški stan pripravni, morajo v avstrijansko armado stopiti. — Košuta pričakujejo v Londonu. Bem je pa nek zares od Turškiga cesarja za Mumt-Pašeta izvoljen. — V Presburgu razsaja hudó pasja steklja; veliko ljudí je bilo že vgriznjenih. — V Günsu bojo 12 tistih Ogerskih trinogov obesli, ki so lani ravno tam veliko bolnih in vjetih Horvatov takó neusmiljeno ob življenje djali. — 31. dan preteč. mesca je prišel cesarski patent za Horvaško, Slavonsko in Primorsko na svitlo, po kterim bo prihodnjič tudi tukaj, kakor po druzih avstrijanskih deželah, na podlagi stanovitniga katastra gruntni in hišni davk vpeljan. — Spet je prišlo 120 centov srebra na Dunaj iz Hamburga; 600 delavcov dela v denarni kovačnici, in 15 mašín je noč in dan za kovanje drobiža v téku; vsak dan naredé za 30—36000 gold. šestic — za 3000 gold. pa krajcarjev. — Vravnava novih srenj po celim cesarstvu se bo po nar novejšim ukazu še le takrat začela, kadar bojo nove politiške gospóske vstanovljene. — Pervi zvezik noviga lista avstrijanskiga deržavniga zakonika in vladniga lista je prišel te dni na svitlo; vse postave so v 10 jezikih natisnjene, ki se v našim cesarstvu govoré, namreč: v nemškim, laškim, madžarskim, českim, poljskim, rusinskim, slovenskim, serbsko-ilirskim s serbskimi čerkami, serbsko-ilirskim z latinskimi čerkami, in pa v romanskim (moldavsko-vlaškim). — Kakor slišimo, se odbor na Dunaj poklicanih Slovanov za napravo politiškiga in pravdoslovskiga pravorečja veselo napreduje; zares neprecenljivo zaslugo si je s tem poklicam minister Bach za napredek in obveljavo slovanskih jezikov pridobil. — Zdravje ministra Stadiona se boljša, in kér mu Gräfenberg takó dobro dene, misli grof tudi čez zimo tam ostati. — Minister Thun je predpoložil presv. Cesarju začasno vstanovljenje šolskih svetovavcov za vsako deželo, kteri bojo kmalo izvoljeni. — Nadvojvoda Janez je nekoliko po Belgii popotoval, je pa 29. kozoperska spet v Frankobrod nazaj prišel. — Celjska deputacija, ki je šla na Dunaj za prestavo krožne vlade iz Marburga v Celje prosit, ni mende nič opravila. — Kolera je večidel jenjala v Terstu. — Krompir je létas v Ameriki večidel pognil. Pred dvema létama, ko je gnjilina hudo pri nas v Evropi razsajala, je bilo splošno vpitje, de se je naš krompir popolnama zvergel in de moramo po noviga v Ameriko iti. Létas je ravno narobe. Unidan so Amerikanci iz Evrope (Halberstadt) 2 ladji krompirja nakupili, de ga bojo v Ameriki sadili. — Sv. oče papež se mislijo — po oznanílu nekterih časopisov — spet v Gaeto nazaj podati. — Stan predsednika francozke republike je od dné do dné čudniši; berž ko ne, bo med dvema stolama na tléh obsedel. Novo ministerstvo se v Parizu napravlja; kakšno de bo, in kakó dolgo se bo deržalo, se še ne vé.

Oznanilo
velkiga zbora kmetijske družbe v Ljubljani.

20. dan tega mesca, to je v torek po sv. Lizabeti, bo velki zbor kmetijske družbe v Ljubljani. Silno imenitne rečí se imajo v tem zboru pomeniti in skleniti, tedaj povabi družbini odbor častite ude, bližnje in daljne, de naj obilno pridejo k temu zboru, v kterim se bojo sklenile: poddružnice kmetijske družbe, prenaredba družbinih postav po potrebah sedanjiga časa, posebno zastran nemškiga létopisa (Annalen) in zastran kakiga létniga doneska v denarji, ki bi ga tudi udje naše kmetijske družbe, kakor je pri druzih kmetijskih družbah navadno, v družbino denarnico za mnoge potrebe prihodnjič odrajtovali; dalje bo prišlo v pomén in sklep naprava šol za kmetijstvo na kakšnih večih in posebno dobro obdelovanih gruntih. De se bo učencam, ki bodo take kmetijske šole obiskali in se dobro zaderžali, pripomoč živeža za čas njih úka podelila, se bojo nar pridnišim létne daríla (Stipendien) vstanovile. Kér naša dežela nima veliko lastniga premoženja, in kér so premije za konje že zdavnej tudi v druzih deželah kot zaveržen denár spoznane in odpravljene, je ministerstvo sklenilo, de imajo tudi pri nas te konjske premije nehati, in de se ima ta denár na šole kmetijstva oberniti. Naprava šol za kmetijstvo se bo po tem takim lože vstanovila; kakó pa naj se ta reč izpelje in kje naj se take šole napravijo, je tudi sklepu tega zbora prepušeno. — Dalje se bo v tem zboru govorilo, kakó naj bi se za povzdigo murbine in židne reje vsako léto 10 tavžent murbinih drevésic iz družbiniga verta na Poljanah brez plačila pridnim in menj premožnim kmetam podarovalo. Tudi zastran nove kovaške in živinozdravilske šole se bo še kaj pogovorilo i. t. d.

Iz vsiga tega se vidi, de je potreba, de práv veliko udov v ta zbor pride, ki bojo v imenitnih rečéh govoriti in skleniti imeli.

Odbor krajnske kmetijske družbo v Ljubljani 2. listopada 1849.

Pogovori vredništva.

Gospodu Li. iz Štajarskiga: Mi smo z Vami v tisti zadévi, kí ste jo nam v dopisu 20. p. m. na znanje dali, popolnama edinih misel, in »Novice« so, kakor véste, v ti reči že toliko pisale, de se nam že merzí, še več od tega govoriti; tedaj nam ne boste za zlo vzeli, ako tudi Vaših rodoljubnih opominov ne natisnemo. Počakimo enmalo, saj bomo kmalo vidili: kakšni kruh bo iz te moke. — *Gospodu L. Resničoviću v Ljubljani:* Clo nič upanja nimamo, de bi spreobernili slovenske pisavce, kterim je taka zares graje vredna soderga »ne ilirskih, ne ruskih, ne serbskih, nar menj pa po slovenski slovnici skovanih besed« draga; slovnišk prepír bi se znal spet vnéti in Bog nas obvari, de bi mógli spet a b c jezdariti! Tedaj nam tudi Vi, častiti gospod, ne boste zamerili, de denemo tisti sostavek samo iz tega vzroka na stran.

Natiskar in založnik *Jožef Blaznik v Ljubljani.*